

ESTA

Društvo za inženjering, usluge i promet

“ESTA” d.o.o. Busovača

Direkcija

Matice hrvatske b.b., 72260, Busovača

+387 (0)30 732163

www.esta.ba

contact@esta.ba

PJ Zavidovići

Maršala Tita br. 15, 72220, Zavidovići

+387 (0)32 87 78 49

Broj dokumenta: EB-ZO-OTP-645-09/22

Busovača, 05.07.2022. godine

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM

Naručilac: „BIOfood“ d.o.o.
Sivša bb, Usora

Objekat: Kompleks objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki
Sivša bb, naselje Sivša, Usora

Društvo za inženjering, usluge i promet
“ESTA” d.o.o. Busovača

Certifikat br. 44 109 101 043

Direkcija
Matice hrvatske b.b., 72260, Busovača
+387 (0)30 73 21 63
www.esta.ba
contact@esta.ba
PJ Zavidovići
Maršala Tita br. 15, 72220, Zavidovići
+387 (0)32 87 78 49

Opći podaci:	Plan upravljanja otpadom
Naručilac:	„BIOfood“ d.o.o. Sivša bb, Usora
Izrada:	“ESTA” d.o.o. Busovača
Predmet:	Kompleks objekata za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki Sivša bb, naselje Sivša, Usora

Plan upravljanja otpadom sačinili:

Talić Tarik, dipl.el.ing.

Ekmešćić Amina, dipl.ing.maš.

Talić Emina, dipl.vet.

Direktor

Talić Tarik, dipl.el.ing.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. LOKACIJA I NAMJENA OBJEKTA.....	5
3. POLAZIŠTA ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM.....	11
3.1. Problematika upravljanja otpadom	11
3.2. Zakonodavni okvir	12
3.3. Načela upravljanja otpadom	13
3.4. Odgovornosti u provedbi Plana upravljanja otpadom.....	14
3.5. Ciljevi plana upravljanja otpadom.....	15
4. DOKUMENTACIJA O OTPADU KOJI NASTAJE NA PREDMETNOJ LOKACIJI, PORIJEKLO, VRSTA OTPADA U SKLADU SA LISTOM OTPADA)	15
5. UPRAVLJANJE OTPADOM, NAČIN SKLADIŠTENJA I KONAČNO ZBRINJAVANE	19
6. MJERE KOJE SE TREBAJU PODUZETI RADI IZBJEGAVANJA I SMANJENJA NASTAJANJA OTPADA	22
7. ODVOZ I KONAČNO ZBRINJAVANJE OTPADA.....	25
8. ZAKLJUČAK	26

1. UVOD

U skladu sa odredbama Zakona o upravljanju otpadom (Službene novine FBiH, broj 33/03, Član 3. i 19.), operator pogona i postrojenja za koje je potrebna okolinska dozvola izrađuje Plan o upravljanju otpadom.

Prema odredbama novog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o upravljanju otpadom (Sl. novine FBiH br. 72/09) Član 19, Plan za upravljanje otpadom preduzeće je obavezno ažurirati svakih pet godina ili poslije promjene u radu postrojenja. Također, u skladu sa članom 20. operator pogona i postrojenja za koje je potrebna okolinska dozvola, kao proizvođač otpada, mora odrediti lice odgovorno za poslove upravljanja otpadom.

Prilikom izrade ovoga Plana uzete su u obzir odredbe Pravilnika o kategorijama otpada s listama (Sužbene novine FBiH, broj 9/05) i odredbe Člana 2. Pravilnika o uvjetima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za prikupljanje otpada (Službene novine FBiH, broj 9/05).

Ovim se dokumentom određuju se kategorije svih vrsta otpada koje mogu nastati prilikom rada Komplexa objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki, lociranog u Sivša bb, naselje Sivša, Usora, te su za svaku kategoriju otpada date smjernice za postupanje, odnosno načine sakupljanja, prevoza i odstranjivanja otpada.

Prema članu 19. Zakona o upravljanju otpadom, Plan upravljanja otpadom sadrži:

1. vrste otpada koje nastaju prilikom rada Komplexa objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki,
2. mjere koje se trebaju poduzeti radi propisnog odlaganja, posebno kada se radi o opasnom otpadu,
3. odvajanje otpada, posebno opasnog otpada od druge vrste otpada koji će se ponovo koristiti,
4. odlaganje otpada,
5. odvoz i konačno zbrinjavanje otpada.

Direktor firme „BIOfood“ d.o.o. Usora imenuje lice odgovorno za poslove upravljanja otpadom.

Odgovorno lice za poslove upravljanja otpadom dužno je da:

- učestvuje u izradi Plana za upravljanje otpadom,
- provede Plan za upravljanje otpadom,
- nadzire ispunjenje utvrđenih uslova za upravljanje otpadom o tome izvjesti operatera.

2. LOKACIJA I NAMJENA OBJEKTA

Lokacija Komplexa objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki nalazi se u naselju Usora, opština Usora, na katastarskoj parceli k.č. Broj 573/1 k.o. Raduša, što po s.p. odgovara parceli označenoj kao k.č. 1970, 1971 i 1976/2 k.o. Sivša.

Predmetni lokalitet posjeduje odgovarajuću komunalnu infrastrukturu (2 vodonepropusne septičke jame-jedna za prijem tehnoloških otpadnih voda a jedna za prijem sanitarno-fekalnih otpadnih voda), priključen je na lokalni vodovodni i nadležnu elektrodistribucijsku mrežu.

Predmetni objekat posjeduje okolinsku dozvolu izdatu od Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline ZDK, br. 12-23-04603/17 od 05.06.2017. godine.

Ortofoto karte/šire područje okruženja Predmetnog pogona

Situacija Predmetnog kompleksa/pogona sa mjestima emisija

Legenda:

- silos hrane
- V - izvor nastajanja tehnološke vode
- Z - emisija u zrak-kotlovsko postrojenje
- Z' - emisija zrak-ULČ, PM10, zagađujuće materije u zrak
- K - izvor nastajanja sanitarno-fekalnih voda
- K-8 - septička jama za prihvat sanitarno-fekalnih voda izvor emisije u kanalizaciju (indirektna)
- V-9 - septička jama za prihvat tehnoloških voda izvor emisije u vode (indirektna)
- T - emisija u tlo

Prema Obavještenju o razvrstavanju dijelova pravnog lica prema klasifikaciji djelatnosti, šifra djelatnosti Poslovnog pogona Kompleks objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki, prema KD BiH 2010 je:

01.47 Uzgoj peradi

U predmetnom pogonu trenutno se obavljaju se sljedeće djelatnosti:

- Tov peradi do 42 sedmice starosti

Na predmetnoj lokaciji nalaze se sljedeće jedinice:

Broj	Naziv podjedinice	Referentna oznaka iz tlocrta/dijagrama toka u prilogu
1.	Objekat 1 za tov peradi	1
2.	Objekat 2 za tov peradi	2
3.	Objekat 3 za tov peradi	3
4.	Upravni objekat	4
5.	Kotlovnice koje se nalaze u sklopu objekata za tov brojlera 3x	5,6,7
6.	Vodonepropusna septička jama bez preljeva za prihvrat sanitarno-fekalne otpadne vode	8
7.	Vodonepropusna septička jama bez preljeva za prihvrat tehnološke otpadne vode	9
8.	Skladište uglja	10
9.	Skladišta hrane za koke-silos	11,12,13
10.	Skladište slame	14

Referentna oznaka emisionog mjesta (oznake: Z - zrak, V - voda, T - tlo, K - sistem javne kanalizacije) prikazani u tlocrtu pogona/postrojenja/ dijagramu toka

Emisiono mjesto	Oznaka
Dimnjaci kotlovskih postrojenja (kotlovnica)	Z
Okolne površine objekata u kojima se obavlja tov brojlera	Z'
Manipulativna površina predmetnog pogona	Z''
Vodonepropusna septička jama za prihvrat onečišćenih tehnoloških voda	V
Vodonepropusna septička jama za prihvrat sanitarno-fekalnih voda	K
Neasfaltirane površine u krugu predmetne Farme	T

Tehnološki proces

Namjena objekta je uzgoj tovnih pilića, koji čine osnovni proizvod iz ovog poslovnog kruga. Radi se o tri objekta sa tovom brojlera po 20 000 komada. Projektovani kapacitet farme za tov brojlera je do 60 000 komada brojlera u jednom ciklusu tova (turnusu) u tri objekta. Proces proizvodnje se obavlja u objektu na jednoj etaži.

Proizvodni ciklus tova brojlera traje 60 dana. Sam tov brojlera traje 42 dana, odvija se u zatvorenim objektima, uključuje dopremu jednodnevnih brojlera, njihov tov, te otpremu na drugu lokaciju na klanje. Od ukupnog broja dovezenih piladi, određeni broj ne doživi starost predviđenu za klanje usljed uginuća. U prosjeku procent uginuća kreće se cca 4%.

Među turnus pauza u kojoj se vrši čišćenje, pranje i dezinfekcija prostora tovilišta prosječno traje 15 dana. Godišnje se može utoviti 5-6 turnusa brojlera.

Bitan dio proizvodnog ciklusa su i doprema i skladištenje hrane, unos stelje te remont odnosno sanitacija peradarnika nakon odvoza životinja.

Uslovi za uzgoj pilića

U odnosu na proizvodni proces postoje sljedeće faze:

- ishrana i uzgoj pilića tovilica,
- skladištenje,
- pomoćne i servisne radnje i postupci.

U toku proizvodnje pilećeg mesa moraju da budu ispoštovani najoptimalniji mikroklimatski uvjeti za uzgoj i držanje pilića. Ovo se prije svega odnosi na temperaturu, vlažnost, osvjetljenost i strujanje zraka. Optimalna temperatura zraka prostorije proizvodne hale treba da bude 18-25 °C.

U proizvodnoj hali postavljena je oprema pomoću koje se može držati navedeni kapacitet piladi za tovljenje kao i uređaji pomoću kojih se može obezbijediti odgovarajuća mikroklima za obezbjeđenje optimalne proizvodnje.

Izmjena zraka je veoma važna, jer pilići imaju veliku potrebu za kiseonikom, veoma brzo zagrijavaju prostor, a i zaostalo đubre se počinje razlagati stvarajući određene količine plinova koji se moraju izbaciti iz prostorije hale. Ovo se postiže uz pomoć vještačke ventilacije što omogućava pravilnu izmjenu zraka, održavanje povoljne temperature, relativne vlažnosti i sl., a svjež zrak ulazi sa bočnih otvora.

Pravilna dužina svjetlosnog dana kao i intenzitet jačine svjetla postiže se pomoću pravilno postavljenog izvora vještačkog svjetla. Osvjetljenje traje od 17 do 18 sati dnevno.

Ishrana i uzgoj tovnih pilića

U proizvodnim halama za uzgoj pilića predviđena je oprema za hranjenje i pojenje pilića.

Tehnološku opremu čine:

- sistem ishrane - zatvoreni: silos, usipni koš, automatske hranilice, kontrolne vage silosa i hrane, vage za kontrolu težine,
- sistem napajanja: nipl sistem, filter za vodu, dozator sistem,
- sistem grijanja,
- sistem ventilacije: inducirana ventilacija sa ulazom svježeg zraka na bočnim otvorima zidova i na čeonj strani, a izlaz zraka preko krovnih ventilatora.

Oprema za hranjenje je poluautomatizovana. Doprema hrane od magacina i usipnog koša hrane do hranilica se obavlja uz pomoć elevatora i pužnog transportera. Voda se doprema instaliranim cjevovodom od rezervoara vode do pojilica. I hranilice i pojilice se ručno podižu i spuštaju u zavisnosti od uzrasta pilića i na kraju za potrebe čišćenja proizvodne hale.

U toku procesa tova piladi periodično se unosi prostirka u obliku slame, te se ravnomjerno posipa po sloju pilećeg izmeta, čime se u potpunosti izmet prekriva piljevinom, u cilju zaštite zdravlja piladi i zaštite okoline. Ovaj proces se obavlja nekoliko puta u toku jednog turnusa. Skladište slame u zasebnom objektu. Ukupno za jedan turnus se potroši cca 20 m³ piljevine.

Nakon uspješnog tova u proizvodnoj hali, pilad se iznose i utovaraju u prevozna sredstva koji voze pilad na klanje, a proizvodna hala podliježe procesu čišćenja i dezinfekcije. Čišćenje hale počinje ručnim kupljenjem đubreta (ođubavanje). U prikolicu traktora lopatama se ubacuje proizvedeno đubre kao nus proizvod, koje čini pileći izmet i slama.

Za jedan turnus proizvede se cca 20 m³ đubreta. Đubrivo služi zainteresovanim licima u poljoprivrednoj proizvodnji voća i povrća, tako da se dobije zatvoren ciklus, ekološki najprihvatljiviji, kao prirodno organsko đubrivo sa izuzetnim karakteristikama.

Kada se pokupi svo đubre lopatama, hala se sa metlama fino pomete, tako da se dobije očišćen prostor. Ovaj prostor se tada dezinfikuje i pere vodom pod pritiskom. Na ovaj način (postupno čišćenje-krupno đubre, pa metenje) vrši se velika ušteda vode, jer su sada potrebne manje količine za sapiranje hale, a time je smanjeno i dalje zagađenje vode.

Poslije tova, čišćenja i dezinfekcije slijedi proces „odmaranja“ proizvodne hale za tov piladi, jer objekat mora da miruje, tj. da izvjesno vrijeme bude prazan tkzv. „biološki odmor objekta“ koji se mora provesti. Ovaj period je neophodan da bi se hala „izliječila“ od eventualnih bolesti, čime se sprečava oboljenje piladi narednog turnusa od zaraznih bolesti. Ovo odmaranje kako je navedeno ranije, traje od 15-20 dana.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti zdravlju piladi, jer su podložni raznim infekcijama, zarazama i sl. te je neophodan veterinarski nadzor i poduzimanje raznih preventivnih mjera u cilju sprečavanja oboljenja, jer postoji mogućnost da se oboljenje prenese i na zaposlenike. Jedna od mjera je vakcinisanje uz pomoć sistema pojenja. Zaposlenicima se moraju obezbijediti lična zaštitna sredstva za zaštitu disajnih organa, kao i sredstva za ličnu higijenu.

Briga o zdravlju pilića je bitna jer se time direktno smanjuje broj uginulih, za što je potrebno posebno zbrinjavanje istih. Poseban postupak se vrši sa uginulim piladima, gdje prvo treba da se otkrije uzrok uginuća, pa tek onda se vrši ekološki prihvatljivo odlaganje.

Opisivani proces uzgoja piladi nije opasan sa aspekta zaštite okoline.

Međufazni procesi

Međufazni procesi su nerazdvojivi pratioci osnovnih procesa i sastoje se od transporta, privremenog zadržavanja i sl. Projektom su riješeni tako da zanemarivo opterećuju osnovne fazne procese. Suština je da sve što „uđe“ u objekat bude sadržano u navedenim djelatnostima.

Snabdjevanje vodom je riješeno napajanjem iz gradskog vodovoda, a obezbijedena je jedna vodonepropusna septička jama za prihvatanje tehnoloških otpadnih voda i jedna vodonepropusna septička jama za prihvatanje sanitarno-fekalnih voda.

Također su obezbijeđeni skladišni prostori za pomoćne materije i materijale.

Higijena proizvodnje

Higijena je bitna komponenta proizvodnje i tehnologije, jer su proizvodi koji se dobivaju od organske materije podložni kvarenju. Posebno treba istaći proizvodnju mesa koje je po sastavu veoma pogodna hrana mikrobima, insektima i glodarima i osjetljiva na štetne uticaje okoline.

Higijena u proizvodnji mesa podrazumjeva sve veterinarsko-zdravstvene mjere koje se poduzimaju prije klanja životinja sa svrhom da se proizvede (higijenski i biološki) ispravan proizvod u konkretnom slučaju meso.

U proizvodnji mesa higijenu treba ostvariti u svim fazama počevši od životinje za klanje. Higijena životinja za klanje uključuje držanje, ishranu i zdravstvenu zaštitu u uzgoju i tovu i transport do klaonice. Zanemarivanje higijene u toj fazi može se štetno odraziti na zdravstvenu ispravnost i kvalitet mesa zaklanih životinja i na ekonomiku proizvodnje, te na dalje zagađenje okoliša. Stoga se higijena proizvodnih prostorija, opreme, uređaja i pribora kao i lična higijena radnika u proizvodnji mora kontinuirano održavati i nadzirati.

Higijena, a posebno lična, je bitan činilac kvaliteta rada u objektu za uzgoj životinja. Radnici uposleni u ovom objektu moraju imati minimum znanja o higijeni uopšte, te svakodnevno primjenivati i voditi računa o ličnoj higijeni.

Pored preventivnih mjera usmjerenih na sprečavanje zagađivanja kruga i proizvodnih prostorija i ostvarivanja uslova koji ne pogoduju opstanku i razvoju potencijalnih štetočina, u farmama i skladištima treba planski primjenjivati i mjere sanitacije za uništavanje mikroba (dezinfekcija), insekata (dezinsekcija) i glodara (deratizacija).

Za dezinfekciju predmetnih objekata za tov koriste se fizičke metode (toplota, pritisak) i hemijska sredstva (dezinficijensi različitog hemijskog sastava), koja se zajedno sa tehnološkom vodom slijevaju u septičku jamu za prihvatanje ovih otpadnih voda.

3. POLAZIŠTA ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM

3.1. Problematika upravljanja otpadom

Problematika upravljanja otpadom na predmetnoj lokaciji, u Kompleksu objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki „BIOfood“ d.o.o., gotovo je istovjetna s evidentiranim postojećim stanjem i problemima u upravljanju otpadom u cijeloj Bosni i Hercegovini. Efikasno upravljanje otpadom podrazumijeva koordinirano provođenje aktivnosti upravljanja otpadom, podjednako na državnoj i kantonalnoj, odnosno lokalnoj razini. Zahtjeva poštivanje zakonskih obveza i Evropskih direktiva, te rukovođenje ekonomskim principima, optimalnim tehničkim rješenjima i stvarnim količinama i vrstama otpada.

Trenutna situacija je nepovoljna jer svaka lokalna samouprava pristupa rješavanju problema na način kako zna i koliko je u mogućnosti, najčešće kampanjski i bez komunikacije (sa susjednim lokalnim i kantonalnim samoupravama, državnom upravom). Posljedice neprimjerno upravljanja otpadom su brojne, od nepovoljnog stanja u prostoru općenito do smanjena kakvoće okoliša i kakvoće življenja, te nepovoljnih uticaja na ljudsko zdravlje.

Glavni problemi u upravljanju otpadom u Bosni i Hercegovini, a koji su u velikoj mjeri prisutni i u ZDK su sljedeći:

- porast količina otpada (kao posljedica nedostatnog djelovanja mjera za izbjegavanje otpada),
- nedovoljan udio kontroliranog skupljanja i zbrinjavanja otpada,
- nepouzdana podaci o količinama i tokovima otpada,
- neprimjerena rješenja konačnog odlaganja otpada (“divlja” odlagališta, odabir nepovoljnih lokacija za odlaganje otpada, zajedničko odlaganje različitih kategorija otpada itd.),
- nedovoljno razvijeno odvojeno skupljanje korisnih i štetnih komponenti otpada i recikliranje, nedostatak uređaja za obradu otpada,
- nedostatak finansijskih sredstava za izgradnju objekata za gospodarenje otpadom,
- nedosljednost provođenja postojeće zakonske regulative i neusklađenost sa zakonskom regulativom EU,
- NIMBY efekt (Not In My BackYard – Ne u mom dvorištu) i s time povezane teškoće odabira lokacija za zabrinjavanje otpada,
- NIMET efekt (Not In My Election Time – Ne za moga mandata), tj. neodlučnost nekih političara za poduzimanje aktivnosti po pitanju gospodarenja otpadom, a posebice kod odabira lokacija za zabrinjavanje otpada.

3.2. Zakonodavni okvir**Spisak zakonske regulative Federacije Bosne i Hercegovine, koja tretira zaštitu okoliša sa aspekta upravljanja otpadom**

OBJAVLJENO:	NAZIV:
„Sl. novine FBiH“ br. 15/2021	Zakon o zaštiti okoliša
„Službene novine FBiH“ broj: 33/03	Zakon o upravljanju otpadom
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o potrebnim uslovima za prenos obaveza sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za prikupljanje otpada
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o sadržaju plana prilagođavanja upravljanja otpadom za postojeća postrojenja za tretman ili odlaganje otpada i aktivnostima koje preduzima nadležni organ
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o kategorijama otpada sa listama
„Službene novine FBiH“ broj: 9/05	Pravilnik o postupanju sa opasnim otpadom koji se ne nalazi na listi otpada ili čiji je sadržaj nepoznat
„Službene novine FBiH“ broj: 41/05	Uredba o vrstama finansijskih garancija kojima se osigurava prekogranični transport opasnog otpada
„Službene novine FBiH“ broj: 31/06	Uredba koja reguliše obavezu izvještavanja operatora i proizvođača otpada o sprovođenju programa nadzora, monitoringa i vođenja evidencije prema uslovima iz dozvole
„Službene novine FBiH“ broj: 72/09	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom
„Službene novine FBiH“ broj: 35/98	Zakon o prikupljanju i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala
„Službene novine FBiH“ broj: 88/11	Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom
„Službene novine FBiH“ broj: 28/13	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom

3.3. Načela upravljanja otpadom

Upravljanje otpadom mora biti uređeno i usklađeno s relevantnom regulativom i planskim dokumentima, a sve u cilju smanjenja, odnosno uklanjanja nepovoljnog utjecaja na kakvoću okoliša i stanje u prostoru, privredne djelatnosti, standard života građana i zdravlje ljudi.

Temeljna načela upravljanja otpadom u Kompleksu objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki „BIOfood“ d.o.o. moraju biti usklađena s važećom legislativom, direktivama EU, te moraju uvažavati opće prihvaćena načela zaštite okoliša.

U nastavku slijede temeljna načela upravljanja otpadom u Kompleksu objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki „BIOfood“ d.o.o.:

1. Načelo održivog razvoja

Održivo upravljanje otpadom podrazumijeva efikasnije korištenje resursa, smanjenje količina otpada i upravljanje otpadom na način da se doprinosi ciljevima održivog razvoja.

Polazimo od pretpostavke da održivi razvoj:

- a) znači brigu o budućim generacijama i o dugoročnom zdravlju i cjelovitosti okoliša,
- b) obuhvaća brigu:
 - o kvaliteti života,
 - o pravednosti odnosa među ljudima, uključujući sprečavanje siromaštva,
 - o skladnosti odnosa među generacijama, jer ljudi u budućnosti zaslužuju bolji okoliš od ovog u kojem mi danas živimo,
 - o etičkim dimenzijama ljudskog blagostanja.
- c) pretpostavlja da bi daljnji razvoj mogao trajati tako dugo dok ga mogu podupirati prirodni resursi.

2. Načelo blizine i regionalni pristup u upravljanju otpadom

Načelo blizine podrazumijeva da se otpad, u pravilu, obrađuje i odlaže što je moguće bliže mjestu njegova nastanka, da bi se u toku transporta izbjegle nepoželjne posljedice na okoliš. Regionalno upravljanje otpadom osigurava se primjenom i provedbom plana upravljanja otpadom na području Kantona koji se izrađuje temeljom strategije, plana i politike upravljanja otpadom na državnoj razini u skladu s važećim domaćim i evropskim zakonodavstvom.

3. Načelo hijerarhije upravljanja otpadom

Hijerarhija upravljanja otpadom predstavlja redoslijed prioriteta u praksi upravljanja otpadom:

- izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada te smanjivanje njegovih opasnih svojstava,
- ponovna upotreba, odnosno ponovno korištenje proizvoda za istu ili drugu namjenu,
- recikliranje, odnosno ponovna upotreba otpada u proizvodnom procesu osim upotrebe otpada u energetske svrhe,
- korištenje vrijednih svojstava otpada (kompostiranje, proizvodnja energije i dr.),
- odlaganje otpada odlaganjem ili spaljivanjem bez korištenja energije, ako ne postoji drugo odgovarajuće rješenje.

4. Načelo korištenja najboljih dostupnih tehnologijau odnosu na troškove i ekološku prihvatljivost

Emisije u okoliš, propisane posebnih propisima, iz postrojenja za obradu otpada i odlagališta otpada moraju se umanjiti, koliko je to moguće, na tehnički najefikasniji način.

5. Načelo “zagađivač plaća”

Načelo “zagađivač plaća” podrazumijeva da zagađivač mora snositi troškove nastale kao posljedica njegovih aktivnosti.

6. Načelo odgovornosti proizvođača

Ovo načelo znači da proizvođači, uvoznici, distributeri i prodavači proizvoda koji utiču na porast količina otpada snose odgovornost koja nastaje kao posljedica njihovih aktivnosti. Proizvođač snosi najveću odgovornost jer utiče na sastav i karakteristike proizvoda i njegove ambalaže.

Proizvođač je obavezan brinuti se o smanjenju nastajanja otpada, korištenju proizvoda koji se mogu ponovno reciklirati, razvoju tržišta za ponovno korištenje i reciklažu svojih proizvoda.

U planu upravljanja otpadom važno je slijediti raspored prioriteta u konceptu upravljanja otpadom:

- izbjegavati nastajanje i uticati na smanjivanje štetnosti otpada,
- ponovna upotreba otpada, odnosno ponovno korištenje proizvoda za istu namjenu ili neku drugu namjenu,
- reciklaža, odnosno obrada otpada radi dobivanja sirovine za proizvodnju istog ili drugog proizvoda,
- iskorištavanje vrijednih osobina otpada,
- odlaganje inertnog otpada, ako ne postoji drugo odgovarajuće rješenje.

3.4. Odgovornosti u provedbi Plana upravljanja otpadom

Prema Zakonu o upravljanju otpadom, proizvođači i vlasnici otpada dužni su skupljati, brinuti se o ponovnom korištenju reciklaži ili odlaganju otpada koji je produkovan zbog njihovih aktivnosti ili otpada kojeg posjeduju.

Proizvođač i vlasnik otpada dužni su prije odlaganja i ponovnog korištenja otpada uskladištiti otpad na okolinski prihvatljiv način.

Selektivno prikupljanje, pakiranje i označavanje otpada urediće se posebnim propisima.

Proizvođači otpada koji nisu domaćinstva koristi će usluge komunalnih preduzeća za otpad koji oni proizvode ukoliko njihov otpad ima iste ili slične osobine kućnog otpada.

Proizvođači nisu obavezni koristiti usluge komunalnih preduzeća za otpad ukoliko skupljaju i tretiraju svoj otpad u skladu sa okolinskim propisima i ako predaju svoj otpad ovlaštenom operateru za upravljanje otpadom.

Proizvođač ili vlasnik otpada skupljat će otpad selektivno u skladu sa potrebom budućeg tretmana. Prikupljanje otpada unutar lokacije proizvođača ili vlasnika na način koji isključuje rizik po okoliš vremenski je ograničeno i ne zahtijeva posebnu dozvolu.

Odgovornost u pogledu upravljanja otpadom na lokaciji ovog preduzeća je sljedeća:

Odgovorno lice za upravljanje otpadom, imenovano od strane Direktora preduzeća je odgovorno za provedbu Plana upravljanja otpadom uključujući i izvještavanje i monitoring. Ovo lice je odgovorno za organizaciju sakupljanja sortiranog otpada na lokaciji gdje je otpad nastao, držeći se zajedničkih pravila (koristeći natpise upozorenja, posude za sakupljanje otpada, kante za otpad itd....).

Detaljni opis svih ostalih ovlaštenja i odgovornosti nalazi se u normativnim aktima, općim i funkcionalnim dokumentima preduzeća kao i organizacionim uputama za svako preduzeće.

Poslovođa u poslovnom kompleksu predstavlja izvršioca sistema upravljanja sa otpadom i preuzimaju kontrolu nad radnicima da rade u skladu sa organizacijskim procedurama.

3.5. Ciljevi plana upravljanja otpadom

Ciljevi plana upravljanja otpadom u Kompleksu objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki „BIOfood“ d.o.o.:

- smanjenje uticaja otpada na okolinu i zdravlje ljudi,
- razdvajanje otpada na mjestu nastanka,
- odvajanje korisnih komponenti iz otpada,
- odvajanje opasnog otpada,
- ponovno korištenje ili recikliranje otpada koji se može ponovno koristiti/reciklirati,
- ostatak otpada koji se ne može ponovo koristiti/reciklirati zbrinjavati na okolinski prihvatljiv način.

4. DOKUMENTACIJA O OTPADU KOJI NASTAJE U KOMPLEKSU OBJEKATA - FARMA ZA TOV PERADI KAPACITETA DO 60 000 PILENKI „BIOFOOD“ D.O.O. USORA (PORIJEKLO, VRSTA OTPADA U SKLADU SA LISTOM OTPADA)

Lice zaduženo za upravljanje otpadom mora biti educirano za propisno upravljanje, pri čemu se mora voditi računa o vrstama otpada, njihovim svojstvima i tačnom definisanju njihovog tretmana. Lice odgovorno za upravljanje otpadom, je dužno da tačno evidentira svaku opasnu situaciju ili nesreću.

U Kompleksu objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki „BIOfood“ d.o.o. nastaju određene količine opasnog i neopasnog otpada, tj. kategorije otpada. U skladu sa Pravilnikom o kategorijama otpada s listama („Sl. novine FBiH“, broj 9/05) u sljedećim tabelama navedene su grupe otpada prema osobinama otpada i djelatnostima iz kojih potiče otpad.

Može se reći da predmetni proizvodni proces indirektno stvara minimalne količine opasnog otpada, od kojih se dio otpada ne skladišti na predmetnoj lokaciji.

Opasni otpad

Otpadni materijal	Broj pod kojim se otpad vodi u Pravilniku o kategorijama otpada sa listama	Porijeklo otpada	Primarno mjesto nastajanja
02 OTPAD IZ POLJOPRIVREDE, VRTLARSTVA, PROIZVODNJE VODENIH KULTURA, ŠUMARSTVA, LOVA I RIBARSTVA, PRIPREMANJA HRANE I PRERADE			
02 01 Otpad iz poljoprivrede, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva			
Otpad od hemikalija koje se koriste u poljoprivredi a koji sadrži opasne materije	02 01 08*	Otpadna tehnološka voda od čišćenja i dezinfekcije objekata za tov nakon turnusa, onečišćena hemikalijama koje sadrže opasne materije	Objekti za tov-u toku čišćenja nakon turnusa u sastavu otpadnih tehnoloških voda
15 OTPADNA AMBALAŽA; APSORBENSI, MATERIJALI ZA UPIJANJE, FILTERSKI MATERIJALI I ZAŠTITNA ODJEĆA KOJA NIJE SPECIFIRANA NA DRUGI NAČIN			
15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)			
Ambalaža koja sadrži ostatke opasnih materije ili je onečišćena opasnim materijama	15 01 10*	Ambalaža od sredstava za dezinfekciju i sl.	Objekti za tov
15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća			
Apsorbensi, filterski materijali (uključujući filtere za ulja koji nisu na drugi način specificirani), materijali za upijanje i zaštitna odjeća onečišćena opasnim materijama	15 02 02*	Materijali koji se koriste za prikupljanje eventualno prosutih ulja i goriva na manipulativnim putevima za vozila koji su neasfaltirani	Manipulacione neasfaltirane površine predmetne Farme oko predmetnih objekata (samo u slučaju akcidenata u saobraćaju koji je minimalan u krugu predmetnog objekta)
18 OTPAD KOJI NASTAJE KOD ZAŠTITE ZDRAVLJA LJUDI I ŽIVOTINJA I/ILI SRODNIH ISTRAŽIVANJA (isključujući otpad iz domaćinstava i restorana koji ne potiče iz neposredne zdravstvene zaštite)			
18 02 otpad od istraživanja, dijagnosticanja, liječenja ili prevencije bolesti u životinja			
Ostali otpad čije sakupljanje i odlaganje podliježe specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije	18 02 02*	Otpad od lijekova kojima se po potrebi ili preventivno tretiraju životinje tj koke od strane Veterinarske službe	Objekti za tov
20 KOMUNALNI OTPAD (OTPAD IZ DOMAĆINSTAVA I SLIČNI OTPAD IZ INDUSTRIJSKIH I ZANATSKIH POGONA I IZ USTANOVA) UKLJUČUJUĆI ODVOJENO PRIKUPLJENE SASTOJKE			
20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01)			

Otpadni materijal	Broj pod kojim se otpad vodi u Pravilniku o kategorijama otpada sa listama	Porijeklo otpada	Primarno mjesto nastajanja
Fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu	20 01 21*	Otpad od održavanja pogona-najčešće rasvjeta	Objekti predmetne Farme
Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	20 01 35*	Otpad od održavanja pogona-najčešće rasvjeta	Objekti predmetne Farme

Operator za opasni otpad označen zvjezdicom (*) mora:

- voditi evidencija o količinama po vrstama opasnog otpada
- vršiti odvojeno sakupljanje po vrsti, odnosno kategoriji otpada,
- skupljaču predati prateći list za opasni otpad s podacima o vrsti, količini, porijeklu i načinu pakovanja opasnog otpada,
- čuvati evidenciju najmanje 5 godina,
- prema potrebi evidenciju staviti na uvid inspektoru zaštite okoliša.

Neopasni otpad

Otpadni materijal	Broj pod kojim se otpad vodi u Pravilniku o kategorijama otpada sa listama	Porijeklo otpada	Primarno mjesto nastajanja
02 OTPAD IZ POLJOPRIVREDE, VRTLARSTVA, PROIZVODNJE VODENIH KULTURA, ŠUMARSTVA, LOVA I RIBARSTVA, PRIPREMANJA HRANE I PRERADE			
02 01 Otpad iz poljoprivrede, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva			
Talozi od ispiranja i čišćenja	02 01 01	Otpadna tehnološka voda nastala prilikom čišćenja i dezinfekcije objekata	Objekti za tov - 3x
Otpadna životinjska tkiva	02 01 02	Uginule pilenke/kokeleševi	
Životinjske fekalije, urin i gnoj (uključujući pokvarenu slamu), efluenti, koji se posebno sakupljaju i obrađuju izvan kruga njihovog nastanka	02 01 06	Otpad nastao kao nusprodukt metaboličkih procesa pilenki i iskorištena stelja (slama)-suhi otpad	
Otpad od hemikalija koje se koriste u	02 01 09	Hemikalnije koje se koriste prilikom	Objekti na cjelokupnom

poljoprivredi a koji nije naveden pod 02 01 08		čišćenja i dezinfekcije objekata u sklopu tehnoloških otpadnih voda	predmetnom pogonu gdje se vrše čišćenja
15 OTPADNA AMBALAŽA; APSORBENSI, MATERIJALI ZA UPIJANJE, FILTERSKI MATERIJALI I ZAŠTITNA ODJEĆA KOJA NIJE SPECIFICIRANA NA DRUGI NAČIN			
15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)			
Ambalaža od papira i kartona	15 01 01	Otpadna ambalaža od sirovine i pomoćnih materija, hrane za pilenke i sl.	Mjesta gdje se vrši prihvata hrane i sl. i doziranje
Tekstilna ambalaža	15 01 09	Otpadna ambalaža od sirovine i pomoćnih materija, hrane za pilenke i sl.	Mjesta gdje se vrši prihvata hrane i sl. i doziranje
18 OTPAD KOJI NASTAJE KOD ZAŠTITE ZDRAVLJA LJUDI I ŽIVOTINJA I/ILI SRODNIH ISTRAŽIVANJA (isključujući otpad iz domaćinstava i restorana koji ne potiče iz neposredne zdravstvene zaštite)			
18 02 otpad od istraživanja, dijagnosticanja, liječenja ili prevencije bolesti u životinja			
Otpad čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije	18 02 03	Otpad nastao prilikom redovnih ili eventualno potrebnih aktivnosti koje provodi Veterinarska služba	Objekti za tov
Lijekovi koji nisu navedeni pod 18 02 07	18 02 08		Objekti za tov
20 KOMUNALNI OTPAD (OTPAD IZ DOMAĆINSTAVA I SLIČNI OTPAD IZ INDUSTRIJSKIH I ZANATSKIH POGONA I IZ USTANOVA) UKLJUČUJUĆI ODVOJENO PRIKUPLJENE SASTOJKE			
20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01)			
Papir i karton	20 01 01	Otpadni papir i karton	Upravna zgrada
Sredstva za pranje koja nisu navedena pod 20 01 29	20 01 30	Sastavni dio otpadnih tehnoloških voda iz objekata u kojima se vrši čišćenje i dezinfekcija	Objekti u kojima se vrši čišćenje
20 KOMUNALNI OTPAD (OTPAD IZ DOMAĆINSTAVA I SLIČNI OTPAD IZ INDUSTRIJSKIH I ZANATSKIH POGONA I IZ USTANOVA) UKLJUČUJUĆI ODVOJENO PRIKUPLJENE SASTOJKE			
20 03 Ostali komunalni otpad			
Miješani komunalni otpad	20 03 01	Otpad od radnika	Upravna zgrada
Muljevi iz septičkih jama	20 03 04	Muljevi iz septičke jame za prihvata sanitarno-fekalnih voda	Vodonepropusna septička jama za prihvata sanitarno-fekalnih voda

Ukoliko se proizvodi otpad kao rezultat aktivnosti koje obavlja ovlaštena Veterinarska služba u vlasništvu MADI d.o.o. na predmetnoj lokaciji (predmetni kompleks je kooperant firme „MADI“ d.o.o.), isti ne zaostaje na lokaciji, nego ovu vrstu otpada u namjenskim vodonepropusnim posudama/vrećama predstavnici veterinarske službe odnose sa sobom i odlažu isti na adekvatan

način u krugu vlastite lokacije. Navedeni otpad se zbrinjava u okviru navedene Veterinarske službe od strane ovlaštene organizacije.

Predmetni Komplex objekata - Farma za tov peradi kapaciteta do 60 000 pilenki, tj društvo „BIOfood“ d.o.o. Usora, u čijem vlasništvu se isti nalazi, ima sklopljene sljedeće ugovore za zbrinjavanje nastalog otpada na premetnoj lokaciji:

- Ugovor za odvoz opasnog i neopasnog otpada i tehnološke otpadne vode sa ovlaštenom firmom za odvoz i zbrinjavanje opasnog i neopasnog otpada AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo preko društva „MADI“ d.o.o. Tešanj čiji je kooperant
- Ugovor za odvoz otpadne sanitarno-fekalne vode i čišćenje septičke jame za prihvrat iste sa nadležnim komunalnim preduzećem JP „RAD“ d.d. Tešanj
- Ugovor o preuzimanju đubriva sa društvom Povratak d.o.o. Orahovica Žepče

Komunalni otpad sa predmetne lokacije odvozi JKP „Usora“ d.o.o. Sivša Usora, ali predmetno društvo ne posjeduje ugovor za odvoz.

Navedeni ugovori dati u prilogu Zahtjeva za izdavanje/obnavljanje okolinske dozvole, kao i račun za komunalne usluge od navedenog Društva.

5. UPRAVLJANJE OTPADOM, NAČIN SKLADIŠTENJA I KONAČNO ZBRINJAVANE

Na lokaciji predmetnog kompleksa/pogona je uspostavljen sistem upravljanja otpadom na zadovoljavajućem nivou i u skladu sa propisanim zakonskim normativima.

U narednoj tabeli naveden je način upravljanja otpadom, način skladištenja i konačnog zbrinjavanja otpada koji nastaje na predmetnoj lokaciji.

Naziv otpada	Šifra	Način skladištenja	Konačno zbrinjavanje
Otpad od hemikalija koje se koriste u poljoprivredi a koji sadrži opasne materije	02 01 08*	Vodonepropusna septička jama za prihvrat otpadnih tehnoloških voda	Ovlaštena firma za odvoz i zbrinjavanje opasnog otpada, AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo-(preko ugovora firme MADI d.o.o. Tešanj, za koju predmetni kompleks radi kao kooperant)
Ambalaža koja sadrži ostatke opasnih materije ili je onečišćena opasnim materijama	15 01 10*	Namjenske, nepropusne posude/kontejneri	Ovlaštena firma za odvoz i zbrinjavanje opasnog otpada, AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo-(preko ugovora firme MADI d.o.o. Tešanj, za koju predmetni kompleks radi kao kooperant)
Apsorbensi, filterski materijali (uključujući filtere za ulja koji nisu na drugi način specificirani),	15 02 02*	Namjenske, nepropusne posude/kontejneri	Ovlaštena firma za odvoz i zbrinjavanje opasnog otpada, AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo-(preko ugovora firme MADI d.o.o. Tešanj, za koju predmetni kompleks radi kao

Naziv otpada	Šifra	Način skladištenja	Konačno zbrinjavanje
materijali za upijanje i zaštitna odjeća onečišćena opasnim materijama			kooperant)
Ostali otpad čije sakupljanje i odlaganje podliježe specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije	18 02 02*	Ne odlaže se na lokaciji	#1Ove aktivnosti provodi ovlaštena Veterinarska stanica, te nj. predstavnici nakon svake izvršene aktivnosti odnose ovakav otpad u adekvatnim vrećicama ili posudama i zbrinjavaju u skladu sa zakonskim okvirima.
Fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu	20 01 21*	Namjenske, nepropusne posude/kontejneri na posebnoj lokaciji	Ovlaštena firma za odvoz i zbrinjavanje opasnog otpada, AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo (preko ugovora firme MADI d.o.o. Tešanj, za koju predmetni kompleks radi kao kooperant)
Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente	20 01 35*	Namjenske, nepropusne posude/kontejneri na posebnoj lokaciji	Ovlaštena firma za odvoz i zbrinjavanje opasnog otpada, AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo (preko ugovora firme MADI d.o.o. Tešanj, za koju predmetni kompleks radi kao kooperant)
Talozi od ispiranja i čišćenja	02 01 01	Privremeno sakupljanje u vodonepropusnoj jami za prijem tehnološke vode	Ovlaštena firma za odvoz i zbrinjavanje opasnog otpada, AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo (preko ugovora firme MADI d.o.o. Tešanj, za koju predmetni kompleks radi kao kooperant)
Otpadna životinjska tkiva	02 01 02	Namjenske nepropusne posude/kontejneri sa hlađenjem	Odlaganje na vlastitom groblju za životinje uz nadzor Veterinarske službe i u skladu sa zakonskim propisima
Životinjske fekalije, urin i gnoj (uključujući pokvarenu slamu), efluenti, koji se posebno sakupljaju i obrađuju izvan kruga njihovog nastanka	02 01 06	Privremeno se sakupljaju na asfaltiranoj površini u neposrednoj blizini izlaznog dijela objekta Naznačeno na situaciji	Odvoz od strane trećih lica koji ovaj otpad koriste kao gnojivo u poljoprivredi
Otpad od hemikalija koje se koriste u poljoprivredi	02 01 09	Vodonepropusna septička jama za	Ovlaštena firma za odvoz i zbrinjavanje opasnog otpada,

Naziv otpada	Šifra	Način skladištenja	Konačno zbrinjavanje
a koji nije naveden pod 02 01 08		prihvat tehnoloških otpadnih voda	AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo (preko ugovora firme MADI d.o.o. Tešanj, za koju predmetni kompleks radi kao kooperant)
Ambalaža od papira i kartona	15 01 01	Posebno izdvojena mjesta za odlaganje	Ovlašteno preduzeće za promet sekundarnim sirovinama-odvoz po potrebi
Tekstilna ambalaža	15 01 09		
Otpad čije sakupljanje i odlaganje ne podliježe specijalnim zahtjevima radi prevencije infekcije	18 02 03	Ne odlaže se na predmetnoj lokaciji	#1Aktivnosti na zaštiti zdravlja pilenki provodi ovlaštena Veterinarska stanica, te nj. predstavnici nakon svake izvršene aktivnosti odnose ovakav otpad u adekvatnim vrećicama ili posudama i zbrinjavaju u skladu sa zakonskim okvirima.
Lijekovi koji nisu navedeni pod 18 02 07	18 02 08	Ne odlaže se na predmetnoj lokaciji	#1Aktivnosti na zaštiti zdravlja pilenki provodi ovlaštena Veterinarska stanica, te nj. predstavnici nakon svake izvršene aktivnosti odnose ovakav otpad u adekvatnim vrećicama ili posudama i zbrinjavaju u skladu sa zakonskim okvirima.
Papir i karton	20 01 01	Posebno izdvojena mjesta za odlaganje	Ovlašteno preduzeće za promet sekundarnim sirovinama-odvoz po potrebi
Sredstva za pranje koja nisu navedena pod 20 01 29	20 01 30	Vodonepropusna septička jama za prihvat tehnoloških otpadnih voda	Ovlaštena firma za odvoz i zbrinjavanje opasnog otpada, AIDA-COMMERCE d.o.o. Sarajevo (preko ugovora firme MADI d.o.o. Tešanj, za koju predmetni kompleks radi kao kooperant)
Miješani komunalni otpad	20 03 01	Namjenski kontejneri za komunalni otpad	Nadležno komunalno preduzeće JKP „USORA“ d.o.o. Sivša Usora
Muljevi iz septičkih jama	20 03 04	Septička jame za prihvat sanitarno-fekalnih voda	Nadležno komunalno preduzeće JP „RAD“ d.d. Tešanj

#1 Poslove koji kao rezultat mogu proizvoditi navedeni otpad obavlja ovlaštena Veterinarska služba u vlasništvu MADI d.o.o. (predmetni kompleks je kooperant društva MADI d.o.o.), koja

nakon obavljene aktivnosti otpad u namjenskim vodonepropusnim posudama/vrećama odnosi sa sobom i odlaže isti na adekvatan način u krugu vlastite lokacije. Tako da ova vrsta otpada ne zaostaje na lokaciji predmetnog pogona. Navedeni otpad se zbrinjava u okviru navedene Veterinarske službe od strane ovlaštene organizacije.

6. MJERE KOJE SE TREBAJU PODUZETI RADI IZBJEGAVANJA I SMANJENJA NASTAJANJA OTPADA

Osnovni ciljevi postupanja sa otpadom su:

- izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada i smanjivanje opasnih svojstava otpada čiji nastanak se ne može spriječiti,
- razdvajanje otpada po vrsti,
- izdvajanje korisnih komponenti iz otpada, odvajanje opasnog otpada,
- iskorištavanje vrijednih svojstava otpada u materijalne i energetske svrhe i njegovo obrađivanje prije odlaganja,
- odlaganje otpada na odlagališta (predavanje ovlaštenim firmama za pojedine vrste otpada).

Može se reći da je na predmetnoj lokaciji ispoštovano gore navedeno.

Bitno je napomenuti da predmetna industrija ne uzrokuje direktno stvaranje opasnog otpada, a količine indirektno proizvedenog opasnog otpada su zanemarive. No, ipak se proizvedeni otpada na predmetnoj lokaciji, pa i opasni otpad, adekvatno zbrinjava u skladu sa zakonskim regulativama.

U cilju izbjegavanja nastajanja otpada prije svega su objekti za tov peradi napravljeni prema normativima i standardima za ovu vrstu industrije, ugrađena je najkvalitetnija oprema i preventivno su poduzete sve mjere higijene, monitoringa i sl. kako ne bi došlo do uginuća pilenki, čestog kvara i dotrajlosti opreme i sl. Ovo u konačnici dovodi do toga da je na minimum svedena količina otpada u vidu dijelova otpadne opreme, starih i dotrajalih žarulja, elektronske i elektroničke opreme. Također kao rezultat poduzetih aktivnosti minimalan je broj leševa uginulih pilenki čiji se leševi (životinjska tkiva) moraju zbrinuti.

Nakon turnusa se objekti za uzgoj temeljito čiste. Jedna od mjera smanjenja nastanka otpadne vode je temeljito suho čišćenje prije mokrog čišćenja tj. sapiranja objekata usljed čega se stvaraju i manje količine otpadne tehnološke vode.

Proizvodni proces, nabavka sirovine, pomoćnih materija i sl. se obavlja planski tako da se intenzitet saobraćaja u krugu pogona svodi na minimum. Vozila i radne mašine se redovno održavaju što u konačnici na minimum smanjuje mogućnost pojave akcidenta tipa prosipanja ulja i naftnih derivata po neasfaltiranom krugu pogona.

Redovno se povjerava i nadzire vodonepropusnost odogovarajućih elemenata koji ovo svojstvo moraju imati, kako bi se na minimum svela mogućnost propuštanja i zagađenja okoline.

Dio proizvedenog otpada (životinjske fekalije sa otpadnom steljom-u navedenoj industriji se u ovom slučaju radi o čvrstom otpadu) se ponovno upotrebljava tj. predaje interesantima koji isto koriste u vidu organskih đubriva za poljoprivredne površine. Potrebno je prilikom predaje ovakve vrste otpada interesantima dati smjernice za vezano za adekvatnu aplikaciju đubriva u skladu sa Nitratnom direktivom EU 91/676/ECC.

Prethodno je naveden način skladištenja i zbrinjavanja otpada nastalog na lokaciji, i uz napomenu da se isti odlaže i njime upravlja u skladu sa zakonskom regulativom. Potrebno je

istaknuti da se i dalje opasni otpad mora odlagati u vodonepropusne zatvorene kontejnere/namjenske posude, po potrebi zatvorene a otpad mora biti razdvojen po vrsti.

Do sada se nije vodila evidencija o svim vrstama i količinama otpada koji nastaje na prostoru predmetnog kompleksa/pogona.

U cilju selektivnog prikupljanja i zbrinjavanja otpada, operator/investitor je dužan uspostaviti vođenje evidencija o otpadu po vrsti i količini, prema sljedećoj tabeli.

Produkcija otpada, količina i kupac

Naziv otpada	Vrsta (Šifra iz Tabele 2.)	Otpremljena količina	Dan otpreme i broj otpremnice	Kupac

Operator u procesu rada, gdje god je to moguće, treba da primijeni sljedeće principe upravljanja otpadom:

- sprječava nastajanje otpada,
- ukoliko je moguće ponovo koristi otpadne komponente,
- reciklira i
- zbrinjava ostatak otpada na ekološki prihvatljiv način.

Operator za opasni otpad mora:

- voditi evidencije o količinama po vrstama opasnog otpada,
- vršiti odvojeno sakupljanje po vrsti, odnosno kategoriji otpada,
- skupljaču predati prateći list za opasni otpad s podacima o vrsti, količini, porijeklu i načinu pakovanja opasnog otpada,
- čuvati evidenciju najmanje 5 godina,
- prema potrebi evidenciju staviti na uvid inspektoru zaštite okoliša.

Na predmetnoj lokaciji se vrši selektivno odvajanje otpada po vrsti na posebno odvojenoj lokaciji u namjenske odvojene kontejnere/posude i to: papir, karton, ambalaža od papira i kartona i tekstila i zbrinjava se kako je navedeno u prethodnoj tački.

Ne očekuju se izraženi negativni utjecaji navedenog otpada na okoliš ili njegove pojedine elemente obzirom da se istim upravlja na zakonom propisane načine.

U cilju spriječavanja ili smanjenja produkcije otpada, operator/investitor je dužan uspostaviti monitoring svih vrsta otpada, odnosno ustrojiti i uredno voditi evidenciju otpada po vrsti i količini za sve vrste otpada koji nastaje na predmetnoj lokaciji, koja se uredno mora voditi od strane odgovornog lica za upravljanje otpadom.

Lice odgovorno za upravljanje otpadom je dužno tačno evidentirati svaku opasnu situaciju ili nesreću sa navođenjem svih aktivnosti na eliminisanju ili smanjenju intenziteta tih nesreća.

Odgovorno lice mora evidentirati opasni otpad i materije i ambalažu koja ima karakteristike opasnog otpada te edukovati zaposlenike o načinu postupanja sa istim, pogotovo kada je riječ o rukovanju sa dezinfekcionim sredstvima (detaljno se upoznati i upoznati zaposlenike sa sigurnosno-tehničkim listovima svake supstance koja se koristi u proizvodnom procesu).

Na kraju svake kalendarske godine ovo lice popunjava poseban obrazac za evidentiranje opasnih situacija i nesreća sa pregledom poduzetih akcija na ublažavanju njihovog uticaja na okoliš (naredna tabela).

Obrazac za evidenciju opasnih situacija

SPISAK NESREĆA I OPASNIH SITUACIJA SA PREGLEDOM PODUZETIH AKCIJA NA UBLAŽAVANJU NJIHOVOG UTICAJA NA OKOLIŠ								Ime službe:
U godini:								Br. izdanja spiska: Datum izdanja:
Red. Broj	Datum i mjesto	Opis pojavljene nesreće/opasne situacije	Uzrok pojave nesreće/opasne situacije	Posljedica – uticaj na okoliš	Obim uticaja na okoliš	Područje uticaja – voda, zrak, tlo ili ljudi	Opis poduzete akcije na ublažavanju uticaja na okoliš	Potvrda kontrolnog organa o otklanjanju uzroka nesreće/opasne situacije
								Zapisnik br.
Primjedbe, preporuke, sugestije, prijedlozi poboljšanja:								
Datum zaključenja godišnjeg spiska:			Spisak sačinio:			Pregledao i ovjerio:		
			Rukovodilac službe			Referent zaštite od požara, datum		
Dostaviti:								
- Referentu zaštite od požara (originalan primjerak)								
- Referentu zaštite na radu (kopija)								

Dakle, u vezi sa prethodno navedenim osigurano je u skladu sa osnovnom djelatnosti pogona:

- Odvojeno prikupljanje korisnih komponenti iz otpada na posebnoj lokaciji u krugu pogona
- Opasni otpad je odvojen u posebne vodonepropusne spremnike ili podlogu, po potrebi zatvorene ili zatvoren/natkriven prostor do konačnog zbrinjavanja ove vrste otpada.

a) plastika

b) papir

c) komunalni otpad

Kontejneri za selektivno sakupljanje otpada

Svaki ekološki akcident mora biti odmah prijavljen nadležnoj inspekciji. Kompletna dokumentacija koja se ustrojava i vodi u pogledu očuvanja životne okoline se čuva u arhivi Investitora.

7. ODVOZ I KONAČNO ZBRINJAVANJE OTPADA

Konačno zbrinjavanje svake pojedine vrste otpada dato je u tabeli u tački 5. Svaka ovlaštena organizacija koja sa predmetne lokacije preuzima nastali otpad dužna je isti konačno preraditi i/ili zbrinjavati u skladu sa zakonskom regulativom i ekološkim smjernicama.

8. ZAKLJUČAK

Operator je dužan ugovore uskladiti i dopuniti sa ovim Planom u svrhu odvoženja, tretmana, deponovanja i zbrinjavanja produkovanog otpada. Ugovori moraju uključiti stavku koja se odnosi na dokaz o ekološki prihvatljivom zbrinjavanju otpada kao obavezu izvršioaca.

Dužnost operatora je da svakom vrstom otpada, koja se proizvodi na predmetnoj lokaciji, upravlja i postupa u skladu sa ovim Planom i propisima o upravljanju otpadom.

Odgovorno lice za poslove upravljanja otpadom dužno je da provede ovaj Plan, da predlaže mjere za poboljšanje prevencije, ponovnog korištenja i reciklaže otpada i da nadzire ispunjenje utvrđenih uslova za upravljanje otpadom.

Proizvođači otpada, odnosno operator postrojenja dužan je obavijestiti nadležni organ, odnosno inspekciju za zaštitu okoliša o otkrivenim negativnim uticajima na okoliš odmah, a najkasnije 12 sati nakon pojave negativnog uticaja.

Operator je dužan planirati i provoditi sve raspoložive mjere za sprječavanje produkcije otpada, selektivno sakupljanje i tretiranje otpada u svrhu korištenja upotrebljivog otpada i sigurnog odlaganja neupotrebljivog otpada na deponiji u skladu sa ovim Planom i propisima o upravljanju otpadom.

Broj: _____

Plan upravljanja otpadom odobrio

M.p.

Direktor

Dana: _____

"BIOfood" d.o.o. Usora